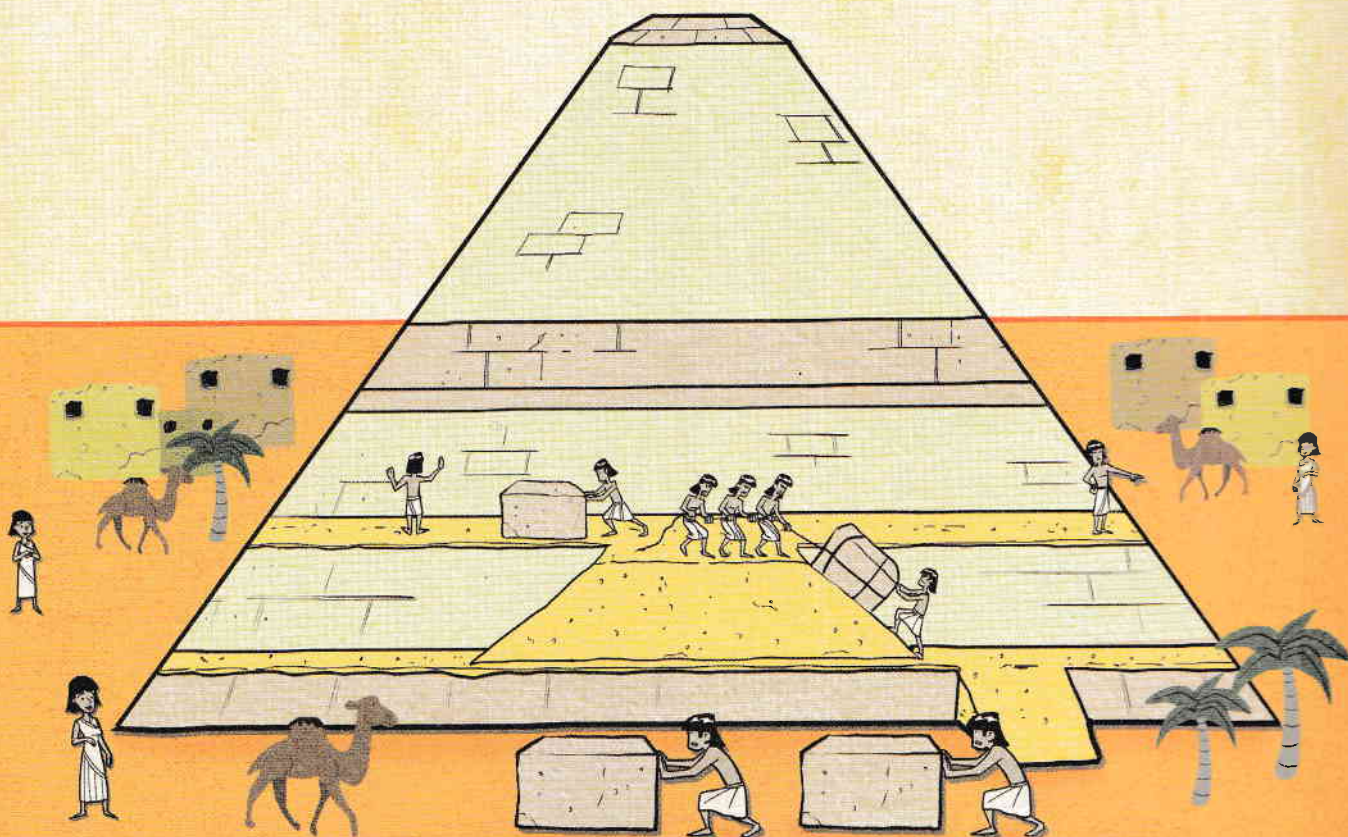

ISTORIA LUMII

PRIMELE ORAȘE ȘI IMPERII

Anii 10.000 î.Hr. - 476 d.Hr.

CUPRINS

Primele orașe și imperii	6
Epoca Pietrei	8
Acum mai bine de 12.000 de ani	
Primele așezări	10
Acum 12.000-9000 de ani	
Primele orașe	12
Acum 9000-6000 de ani	
Ascensiunea Egiptului	14
4000-2600 î.Hr.	
Epoca Bronzului	16
2600-1600 î.Hr.	
Epoca Miturilor	18
1600-750 î.Hr.	
Imperii și idei	20
750-400 î.Hr.	
Imperii occidentale și orientale	22
400-200 î.Hr.	
Măreția romană	24
200 î.Hr. – 200 d.Hr.	
Căderea Imperiului Roman	26
200-476 d.Hr.	
Cine, ce și când	28
Niciodată n-aș fi crezut...	30
Index	32

În această carte, „m.a.î.u.” este prescurtarea de la „milioane de ani în urmă”, iar „a.î.u.” este prescurtarea de la „ani în urmă”; „cca”, folosit înaintea unei date, înseamnă „circa” sau „aproximativ” (atunci când nu se cunoaște data exactă a aceluia eveniment).

Vremuri preistorice

Cea mai mare parte din istoria omenirii ne este foarte puțin cunoscută, pentru că n-a avut cine s-o scrie. Este vorba despre „pre-istorie”, adică perioada de dinaintea inventării scrisului. Iar asta înseamnă aproximativ 98% din întreaga poveste a omenirii. Puținul timp trecut de atunci îl numim „istorie”.

Americile

Oamenii au ajuns în America târziu! Unii cercetători cred că prima care s-a stabilit pe aceste meleaguri a fost populația Clovis, din New Mexico. Alții susțin că locuitorii din Monte Verde (Chile) au pus bazele primelor așezări. Însă lucrurile cele mai interesante s-au petrecut în Mexic, unde au apărut primele gospodării agricole și cele dintâi civilizații: olmecii și mayașii.

PRIMELE ORAȘE ȘI IMPERII

Istoria omenirii a început în urmă cu mulți – muuuulți – ani, în Africa. De pe acest continent, *Homo Sapiens* au pornit spre toate colțurile lumii acum aproximativ 70.000 de ani. În partea cea mai de jos a Americii de Sud au ajuns în urmă cu circa 15.000 de ani. De atunci, fiecare continent s-a dezvoltat într-un mod unic, iar acum vă așteaptă să îi descoperiți povestea.

Europa

Vreme îndelungată, nordul continentului, aflat în Era Glaciară, a avut o climă foarte rece! Oamenii se ocupau mai ales cu vânătoarea, iar după o vreme, și cu agricultura. Abia în urmă cu 3000 de ani civilizația a început să se dezvolte în sudul Europei: mai întâi, grecii, cu ideile lor geniale, apoi romanii, cu legiunile lor numeroase și mărețul lor imperiu.

Asia

Ce s-a petrecut în Mesopotamia s-a întâmplat și în India, dar mai ales în China: descoperirea metalelor și a agriculturii, primele orașe și inventarea scrisului. Iar dacă în Europa și în Eurasia civilizațiile au tot apărut și au dispărut, civilizația Chinei a rezistat vreme de mii de ani.

Eurasia

„Cornul abundenței”, denumit și „Semiluna Fertilă”, se întindea din Egipt până în Irak. Se crede că aici au trăit primii oameni care s-au ocupat cu agricultura. În est, de-a lungul râurilor Tigru și Eufrat, se găsea Mesopotamia (Irakul de astăzi). Aici a luat naștere istoria, odată cu inventarea scrisului și cu apariția primelor civilizații, precum cea sumeriană.

Africa

Deși noi, oamenii, am făcut primii pași aici, cea mai mare parte a continentului a rămas încremenită în preistorie. În nord-est însă, de-a lungul fluviului Nil, acum 5000 de ani a luat naștere uimitoarea civilizație egipteană. A supraviețuit vreme de 3000 de ani, sub conducerea unor regi numiți „faraoni”. Ei au construit piramide și statui uimitoare și au dezvoltat unul dintre primele sisteme de scriere.

Australia

Primii locuitori, aborigenii, au ajuns în Australia acum 55.000 de ani. Cultivarea pământului a început abia în urmă cu 250 de ani, după ce europenii au adus cu ei animalele domestice și primele culturi agricole.

Călătoria mea cu balonul

Évelyne BARGE
Marco OVERZEE
Învățători de specialitate

Dominique BALICHARD
Mathilde PERRIOUX
logopezi

Ilustrații
Patrick CHENOT

- **șap ispășitor:** persoană trasă la răspundere pentru ceva.

- **vază Ming:** vază chinezească foarte veche și foarte scumpă.

- **m-am bâlbâit:** am spus într-un mod de neînțeles.

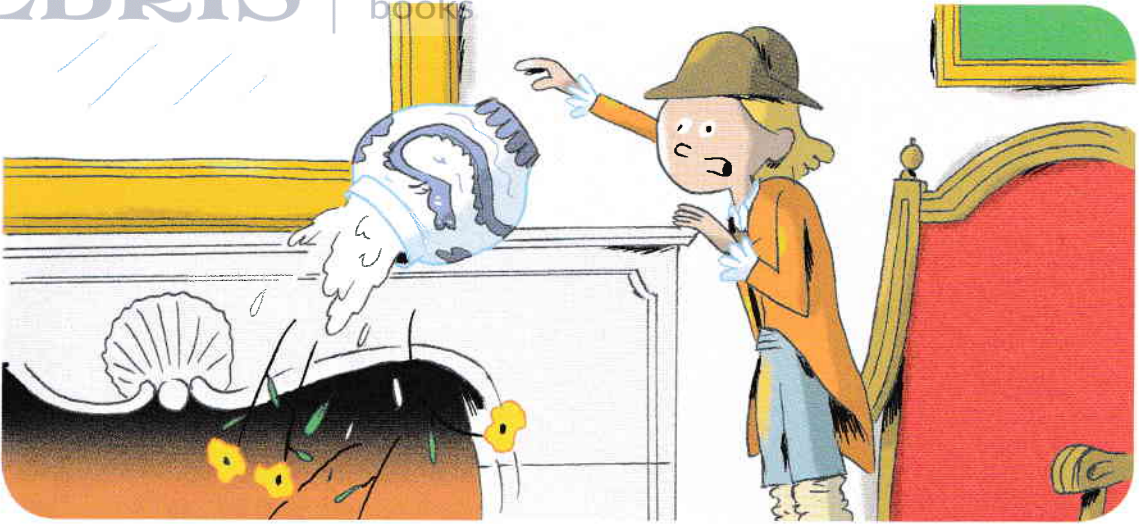
- **înalt de-o șchioapă:** scund.

- **cireașa de pe tort:** este micul detaliu care face ceva mai bun sau mai rău. Poate fi înlocuit cu „pe deasupra”.

- **aspră:** dură, grea, rece.

- **guvernantă:** persoană în serviciul unei familii. Ea are grijă de copii și de gospodărie.

- **o băgasem pe mânecă:** înseamnă că Milo nu mai avea noroc.

1 Pozna care îmi va schimba viața

Hodoronc-tronc!

Vaza s-a spart într-o mie de bucăți
și florile s-au împrăștiat pe jos.

Adio, buchet frumos!

 — Milo! a strigat mama.

Cu siguranță, aveam să fiu **țap ispășitor**.

 — Milo, tu ai răsturnat **vaza Ming**? a întrebat
mama.

Deci eram țapul ispășitor.

cărți mici Idei MĂREȚE

Ce este istoria?

Ilustrații de Katie Rewse

Ce este istoria?

Istoria este studiul trecutului, al oamenilor, al deciziilor luate sau neluate, al faptelor făcute sau nefăcute, și al modului în care acestea au afectat felul în care trăim.

Haide să răspundem la câteva întrebări, ca să vedem dacă ne putem da seama ce înseamnă istoria pentru noi!

De ce este importantă istoria?

(pagina 4)

Când a început istoria?

(pagina 6)

Cine studiază istoria?

(pagina 8)

Cine au fost primii istorici?

(pagina 10)

De unde încep istoricii?

(pagina 12)

Cum studiem istoria?

(pagina 14)

**Există mai multe
tipuri de istorie?**

(pagina 16)

**Care sunt
perioadele istorice?**

(pagina 18)

**Cine a fost important
în trecut?**

(pagina 20)

**Ale cui povești nu
au fost spuse?**

(pagina 22)

**Pe cine ar trebui
să credem?**

(pagina 24)

**Cum poate istoria să-i
ajute pe oameni?**

(pagina 26)

De ce este importantă istoria?

Istoria este importantă pentru că ne ajută să înțelegem DE CE se întâmplă anumite lucruri. Dacă înțelegem de ce se întâmplă un lucru bun, putem încerca să-l repetăm. Dacă înțelegem de ce se întâmplă un lucru rău, trebuie să încercăm să nu mai facem aceeași greșeală.

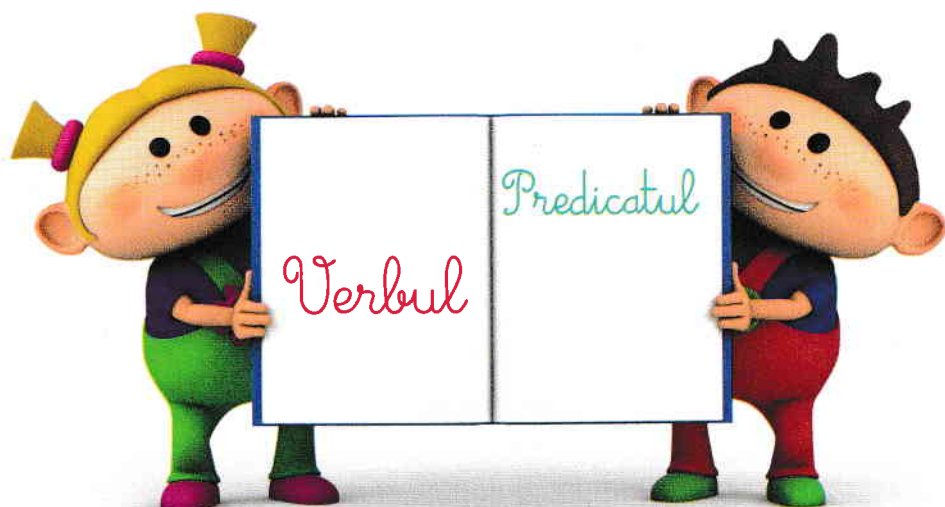
LBRIS

We know
books

Prima mea carte de

Gramatică

Cuvântul

Observă!

Această propoziție are nici mai mult, nici mai puțin decât douăsprezece cuvinte.

Cuvântul:

- este elementul de bază al comunicării
- este alcătuit din sunete, transcrise prin litere
- are o formă și un înțeles

Cuvintele pot fi:

- **simple**: seară, zece
- **compuse**: aseară, treizeci
- **cu un singur înțeles**: ou, ren
- **cu mai multe înțelesuri**: ochi, curent

Scrie cel puțin două înțelesuri pentru cuvintele:

• ochi _____	• capră _____
_____	_____
_____	_____
• nouă _____	• broască _____
_____	_____
_____	_____

Știi că...?

...cele mai noi cuvinte din limba română, de obicei împrumutate din alte limbi, se numesc **neologisme**? De exemplu, *puzzle* și *weekend* sunt neologisme.

...cuvintele vechi care au dispărut azi din vorbire se numesc **arhaisme**? De exemplu, *bucoavnă* (*abecedar*) este un arhaism.

...cuvintele care se folosesc doar într-o zonă a țării se numesc **regionalisme**? De exemplu, *cucuruz* (*porumb*), *barabule* (*cartofi*) sunt regionalisme.

1 *Observă exemplele și completează.*

bine + înțeles = bineînțeles

numai + decât =

+ dată =

+ =

2 *Scrive cuvinte pereche cu același înțeles (sinonime) pe prima coloană și cu sens opus (antonime) pe a doua coloană.*

bucurie –

dulce –

partidă –

negru –

cântec –

cald –

zăpadă –

față –

ager –

sătul –

3 *Caută în dicționar cuvintele vechi (arhaisme) scrise cu albastru. Recitește cu glas tare textul, înlocuind arhaismele cu sinonime din vorbirea curentă. Scrive-le apoi mai jos.*

„Nu-i rău, măi Ștefane, să știe și băiatul tău oleacă de carte, nu numaidecât pentru popie, cum **chitește** Smaranda, că și popia are multe **năcăfale**.”

Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*

a *chiti* =

năcăfală =

Despărțirea în silabe

Observă!

cânt
cân-tec
cân-ta-re
cân-tă-toa-re
în-cân-tă-toa-re

Silaba poate fi alcătuită din:

- un sunet (o vocală)
- un grup de sunete care conține o singură vocală și care se pronunță cu o singură deschidere a gurii

Cuvântul poate fi:

- monosilabic: tu, măr, cald, drept
- plurisilabic: mere, căldură, dreptunghiular

Despărțirea în silabe se folosește cel mai des atunci când un cuvânt nu poate fi scris în întregime la capătul rândului. Astfel, pe acel rând rămân una sau mai multe silabe după care se pune obligatoriu liniuța de despărțire (cratima), iar celelalte silabe încep pe rândul următor.

Scrie toate variantele în care se pot despărți următoarele cuvinte la capăt de rând, după model:
gramatică: gra-matică, grama-tică, gramati-că.

portocală _____

matematică _____

Știi că...?

...cele mai lungi cuvinte din limba română care au o singură silabă sunt formate din șapte litere?
De exemplu, *trunchi, ghionți, strânși, prompți.*
Dacă mai găsești și altele, scrie-le dedesubt:

1 *Scrie pe coloane cuvinte formate din:*

→ o silabă

→ două silabe

→ patru silabe

2 *Formează cuvinte în care grupurile de litere ce, ma, vi să fie:*

→ prima silabă

→ a doua silabă

→ a treia silabă

ce

ma

vi

3 *Scrie cât mai multe cuvinte pe care le poți construi cu cel puțin două dintre silabele le, no, ta, te, vi și za. Poți folosi ă și â în locul lui a.*

4 *Scrie cuvântul amabilitate despărțit în silabe. Găsește și scrie încă trei cuvinte care să aibă același număr de silabe.*